

Az adójóváírás intézménye 2011-ben

Az adójóváírás rendszere az előző évek szabályozásához képest a 2011-es adóévre nem változik, de a személyi jövedelemadózáásban bekövetkező adómérték változás következtében átalakul az igénybe vehető összeg és a jogosultsági határ összege is.

A személyi jövedelemadóról szóló többször módosított 1995. évi CXVII. törvény (Szja tv.) rendelkezésének megfelelően az összevont adóalapba tartozó jövedelmek után a 16 százalékos adót kell megfizetni, e jövedelmeket az első forinttól kezdve adófizetési kötelezettség terheli. A jogszabály a legalacsonyabb – bevallási kötelezettség alá eső – jövedelemmel rendelkező magánszemélyek munkából származó bérjüvedelmét egy meghatározott szintig mentesíti az adófizetés alól, erre szolgál az adójóváírás.

A számított adót csökkentő jogintézmény az adójóváírás, amely az **adóévben megszerzett bér és arra tekintettel megállapított adóalap-kiegészítés együttes összegének 16 százaléka, de legfeljebb jogosultsági hónaponként 12 100 forint** (éves szinten összesen 145 200 forint), **feltéve, hogy a magánszemély összes jövedelme az adóévben nem haladja meg a jogosultsági határt, a 2 millió 750 ezer forintot.**

Az Szja tv. 33. § (1) bekezdés b) pontjának rendelkezése alapján az adójóváírás csökkenő mértékben vehető figyelembe akkor, ha a magánszemély éves összes jövedelme az adóévben meghaladja a jogosultsági határt. Ebben az esetben a meghaladó rész 12 százalékaival csökkenteni kell az éves szinten figyelembe vehető 145 200 forintot, aminek következtében a jogosultsági határt 1 millió 210 ezer forinttal meghaladó rész (3 millió 960 ezer forint összes jövedelem) esetén adójóváírás már nem érvényesíthető.

Jogosultsági hónap

Az adójóváírás érvényesítésének elbírálásához fontos a jogosultsági hónap fogalmi meghatározása. **Jogosultsági hónapnak az a hónap számít, amelyre tekintettel a magánszemélyt az adóévben bér illette meg.** Az adóévben legfeljebb 12 jogosultsági hónap vehető figyelembe, akkor is, ha a magánszemélyt egy hónapon belül többször, vagy több kifizetőtől illette meg bér. Abban az esetben, ha több hónapra járó bért egyszerre fizetnek ki, például felmondási időre előre vagy bírósági ítélet alapján utólag,

akkor mindazon hónapokat jogosultsági hónapként kell kezelni, amelyekre a magánszemély bérben részesült. Természetesen ebben az esetben is az adóévben legfeljebb 12 jogosultsági hónap vehető figyelembe. Ugyanakkor a határozott idejű munkaviszony felmondása esetén a határozott időből hátralévő időre kifizetett, adott esetben több hónapi bérrel megegyező nagyságú összeg csak a kifizetés hónapjában jogosít adójóváírásra.

A bér fogalma (Szja tv. 3. § 21. pont)

Az adójóváírás bérjövedelem esetén illeti meg a magánszemélyt. Az érvényesítésre való jogosultság vizsgálata során bérnek minősül:

a) A munkaviszonyból vagy más hasonló jogviszonyból (közalkalmazotti, kormánytisztviselői, köztisztviselői, szolgálati jogviszonyból, illetve az egyházi személy részére az egyháztól) származó jövedelem, így például a munkabér, a munkadíj, a jutalom, a prémium, a munkáltatótól kapott kitüntetés pénzdíja. Nem minősül bérnek többek között a munkaviszony megszüntetésére tekintettel kapott végkielégítés, a munkáltató által fizetett adóköteles biztosítási díj.

Abban az esetben, ha a gazdasági társaság, vezető tisztségviselője e tevékenységét munkaviszony keretében látja el, akkor az Szja törvény szempontjából a vezető tisztségviselő díjazására és a juttatásaira a munkaviszonyból származó jövedelemre, illetve a munkáltató által adható juttatásokra megfogalmazott szabályok szerint kell eljárni. Ebben az esetben a vezető tisztségviselő díjazása bérnek minősül, tehát az adójóváírás a feltételek figyelembe vételével érvényesíthető.

Ha a nyári szünidő alatt munkát vállaló diák munkaszerződés alapján munkaviszony keretében végez munkát, akkor az ezért kapott díjazás munkaviszonyból származó jövedelem, amely bérjövedelemnek minősül, vagyis az adójóváírás ez esetben is érvényesíthető.

b) Bérnek minősülnek az adóköteles társadalombiztosítási ellátások, így jellemzően a táppénz, a gyermekgondozási támogatás (gyed) függetlenül attól, hogy azokat a magánszemély a munkaviszonyára vagy más jogviszonyára tekintettel kapta. Ennek megfelelően bérnek minősül a táppénz és a gyed összege akkor is, ha azt

valamely önálló vagy más nem önálló, illetőleg egyéni vállalkozói tevékenységével kapcsolatosan kapta a magánszemély.

- c) Bérnek minősülnek azok a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvény alapján folyósított adóköteles ellátások, amelyek nem minősülnek adómentesnek.
- d) A bér kategóriájába tartozik a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló törvény alapján folyósított álláskeresői járadék, álláskeresői segély, ha ennek megállapítására nem a magánszemélyre irányadó öregségi nyugdíjkorhatár öt évet meg nem haladó időtartamon belüli betöltésére is figyelemmel került sor, továbbá a kereset-kiegészítés és keresetpótló juttatás.
- e) Bér a Magyar Honvédségnél tartalékos katonai szolgálatot teljesítő magánszemély illetménye.
- f) Végül bérnek minősül a felsorolt jövedelmeket pótló kártérítés, keresetpótló járadék, illetve felelősségbiztosítás alapján kártérítésként fizetett összeg is, ide nem értve a nyugdíjban részesülő magánszemélyt megillető baleseti járadékot.

A magánszemély összes jövedelme (Szia tv. 3.§ 75. pont)

Az adójóváírás jogosultsági határának elbírálása szempontjából fontos a magánszemély összes jövedelmének értelmezése. Az Szja tv. 3. § 75. pontja alapján a fogalom gyakorlatilag a magánszemély összevont adóalapja és külön adózó valamennyi, bevallási kötelezettséggel járó jövedelme, amelybe be kell számítani:

- a vállalkozói jövedelem szerinti adózást alkalmazó egyéni vállalkozónál az összevont adóalapba tartozó vállalkozói kivét mellett a vállalkozói osztalékalapot,
- a törvénnyel vagy kormányrendelettel kihirdetett nemzetközi szerződés alapján az adó alól a Magyar Köztársaságban mentesített azon jövedelmet, amelyet az összevont adóalapba nem kell beszámítani,
- az egyszerűsített közteher-viselési hozzájárulás alapján figyelembe vett bevételt,
- azt a bevételt, amelyet külön törvény előírásai alapján kell beszámítani (a magánszemélyt terhelő 98 százalékos különadó-alap),

A magánszemély adóévi összes jövedelmébe nem kell beszámítani:

- az ingatlan átruházásából, vagyoni értékű jog visszerthes alapításából, átruházásából (végleges átengedéséből), megszüntetéséből, ilyen jogról való végleges lemondásból származó, az összevont adóalapba nem tartozó jövedelmet,
- munkaviszony jogellenes megszüntetésére tekintettel bírósági ítélet alapján fizetett összeget,
- az osztalékelőleget, azzal, hogy az osztalékelőleg osztalékká váló része a beszámoló elfogadásának évében része a magánszemély összes jövedelmének.

Az adóelőleg-nyilatkozat (Szia tv. 48. §)

Mivel az adójóváírás a bérjövedelmekhez, azaz jellemzően a munkaviszonyból származó jövedelmekhez kapcsolódik, így az adóelőleg-számítás során elsősorban a munkáltató feladata az adójóváírás figyelembevétele. A munkáltató, kifizető a magánszemély által tett nyilatkozat alapján veheti figyelembe az adójóváírás összegét az adóelőleg levonása során. Amennyiben a magánszemély a munkáltatónak nem tesz nyilatkozatot, akkor az adójóváírás összegével az adóelőleg nem csökkenthető. 2011. évre nem változott az a korábbiakban érvényes szabály, hogy az adóelőlegnél a munkáltató csak addig veheti figyelembe az adójóváírást, amíg az általa juttatott, halmozott kifizetések összege nem haladja meg a 2 millió 750 ezer forintos jogosultsági határt. Kivétel képez ez alól, ha a magánszemély adóelőleg-nyilatkozatában kiegészítő nyilatkozatot ad arról, hogy az adóévben nem volt és nem is várható mástól olyan jövedelme, amelyet az összes jövedelmébe be kell számítani. Ebben az esetben az adóelőleget megállapító munkáltatónak az adóhatósághoz bejelentett módszerrel úgy kell megállapítania az adóelőleget, hogy év végén a fizetendő adóhoz képest ne mutakozzék különbözet.

Abban az esetben, ha a magánszemély a bevételét terhelő adóelőleg megállapításához tett nyilatkozatában a nyilatkozattételkor fennálló körülmények ellenére adójóváírás érvényesítését jogalap nélkül kérte, aminek következtében utóbb befizetési különbözet mutatkozik, a befizetési különbözet 12 százalékát különbözeti bírsággént az adóévre vonatkozó bevallásban külön kötelezettséggént kell feltüntetnie, és személyijövedelemadó-fizetési kötelezettség szerint kell megfizetnie abban az esetben, ha a befizetési különbözet a 10 ezer forintot meghaladja.

KOVÁCS MÁRIA